ΤΖΕΡΕΜΙ ΡΙΦΚΙΝ: Ενας προφήτης από το... μέλλον

«Το Κογκρέσο είναι όμπρος των μεγάλων εταιρειών»

Συνέντευξη: ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ

Φημισμένος οικολόγος και ακτιβιστής, συγγραφέας πολλών προφητικών βιβλίων για το μέλλον («Το τέλος της εργασίας», «Η οικονομία του υδρογόνου» κ.ά., όλα τους στην Ελλάδα από τις εκδόσεις «Λιβάνη»), ο Τζέρεμι Ρίφκιν, όταν μιλά, συναρπάζει. Οχι ότι διανθίζει τον λόγο του με φιλολογικές φιοριτούρες και αμπελοφιλοσοφικές αναζητήσεις (του τύπου «πού κατοικεί η ψυχή» κ.λπ.), απλώς, όταν σου παρουσιάζει τεκμηριωμένα και πειστικά τον κόσμο τού αύριο στον οποίο καλείσαι να ζήσεις, δεν μπορείς παρά να αισθάνεσαι σοφότερος και γοητευμένος από τη συζήτηση που είχες μαζί του. Τον βρήκαμε στη Γερμανία, στο ξενοδοχείο «Mandarin Oriental» του Μονάχου, και μάθαμε τι «μας έρχεται» από τα... επόμενα χρόνια:

Σας είδα στην ταινία «The corporation» του Μαρκ Αχμπαρ να μιλάτε για τη δύναμη των μεγάλων corporations της Αμερικής και την επιρροή που ασκούν στις κυβερνήσεις. Ποιες είναι οι πραγματικές διαστάσεις του θέματος;

«Η επιρροή των μεγάλων corporations είναι πράγματι τεράστια και έχει εξελιχθεί σε ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της Αμερικής τα τελευταία 30 χρόνια. Τα 35 χρόνια που εγώ ζω στην Ουάσιγκτον έχω δει την κατάσταση να γιγαντώνεται σε όλη την Πολιτεία. Δικηγορικά γραφεία που εκπροσωπούν corporations, λόμπι που εκπροσωπούν corporations, εμπορικές ενώσεις που κάνουν το ίδιο. Εχουμε φτάσει σε ένα σημείο στην Αμερική τα συμφέροντα αυτών των εταιρειών-κολοσσών να επηρεάζουν τη νομοθεσία. Οπουδήποτε υπάρχει συμφέρον μιας ισχυρής corporation, υπάρχει και η συμμετοχή της στη διαμόρφωση της σχετικής νομοθεσίας! Αυτό είναι φανερό ότι υπερβαίνει, ως θεσμό, την ίδια τη Δημοκρατία. Το όλο θέμα, βέβαια, ξεκινά από το ότι για να πετύχει την εκλογή του ένας Αμερικανός πολιτικός πρέπει να ξοδέψει πάρα πολλά χρήματα στην προεκλογική του εκστρατεία. Οι corporations του τα παρέχουν ανεξαρτήτως της ιδεολογίας του, αν είναι Δημοκρατικός ή Ρεπουμπλικάνος, αλλά φυσικά, όταν εκλεγεί, "τον έχουν στο χέρι", ζητούν ανταπόδωση για τα χρήματα που "επένδυσαν" πάνω του. Θα έλεγα ότι το Κογκρέσο είναι "όμπρος" των corporations. Κι αυτό που πρέπει να γίνει για να αλλάξουν τα πράγματα προς το καλύτερο και να μειωθεί η τόσο ισχυρή επιρροή τους είναι να υπάρξει επαναδιαμόρφωση της νομοθεσίας για τη χρηματοδότηση της προεκλογικής καμπάνιας των Αμερικανών πολιτικών».

Η τεράστια δύναμη των corporations έχει επηρεάσει την πολιτική των ΗΠΑ για το περιβάλλον; Το γεγονός ότι οι ΗΠΑ είναι η μόνη ισχυρή βιομηχανικά χώρα που δεν έχει προσυπογράψει το Πρωτόκολλο του Κιότο που αφορά την προστασία του περιβάλλοντος, παρά το ότι πριν από λίγο καιρό και ο πρόεδρος Πούτιν ακόμη, που μέχρι πρότινος ήταν αντίθετος, ανακοίνωσε τη συμμετοχή της Ρωσίας σε αυτό, σχετίζεται κατά κάποιον τρόπο με την πίεση που πιθανόν ασκούν στην κυβέρνηση των ΗΠΑ οι μεγάλες εταιρείες, οι οποίες αποτελούν και τον κυριότερο καταστροφέα του πλανήτη;

«Απόλυτα. Οι ΗΠΑ δεν έχουν αποδεχθεί το Πρωτόκολλο του Κιότο αποκλειστικά εξαιτίας των πιέσεων από τα λόμπι των corporations. Οι αυτοκινητικές εταιρείες, οι πετρελαϊκές εταιρείες κ.ά. αντιστέκονται συστηματικά στην είσοδο των ΗΠΑ σε αυτή τη συμφωνία και αυτό νομίζω ότι είναι σκανδαλώδες και εξευτελιστικό! Η χώρα που χρησιμοποιεί την περισσότερη ενέργεια στον κόσμο είναι εκείνη που αρνείται να ενωθεί με την "οικογένεια" των υπόλοιπων χωρών σε έναν κοινό σκοπό, την αντιμετώπιση της υπερθέρμανσης της Γης που οδηγεί βαθμιαία στην καταστροφή της».

Με την εκλογή του γερουσιαστή Κέρι στην προεδρία των ΗΠΑ, υπάρχει περίπτωση να αλλάξει κάτι στην αμερικανική πολιτική για το περιβάλλον;

«Δεν είμαι σίγουρος. Ασφαλώς, η στάση του στα θέματα της προστασίας του περιβάλλοντος τα τελευταία 20 χρόνια είναι θετική. Δεν είναι ένας άνθρωπος με κάποιο όραμα για το περιβάλλον, αλλά βέβαια είναι καλύτερος από τον Μπους. Με έχει προβληματίσει ότι στην ενεργειακή του πολιτική προμοτάρει τον καθαρό άνθρακα, το οποίο το κάνει για να κερδίσει την υποστήριξη των συνδικάτων, ειδικά των ανθρακωρύχων. Αλλά δεν γίνεται, εάν είσαι πρόεδρος, να τους έχεις ευχαριστημένους όλους. Και αυτούς που ενδιαφέρονται για το περιβάλλον αλλά και τα συνδικάτα. Είναι σαν να προσπαθείς να είσαι σε δύο μέρη την ίδια στιγμή. Δεν γίνεται...».

Αυτό που με έχει εντυπωσιάσει περισσότερο μέχρι στιγμής στην προεκλογική μάχη στις ΗΠΑ είναι ότι το βασικό θέμα της μοιάζει να είναι ο πόλεμος στο Ιράκ και όχι η οικονομία, η οποία συνήθως «βγάζει» και τον νικητή σε μια εκλογική αναμέτρηση.

«Υπάρχει κάποια αλήθεια σε αυτό που λέτε, αλλά δεν είμαι απόλυτα βέβαιος ότι δεν θα είναι η οικονομία εκείνη που θα βρίσκεται στο μυαλό του Αμερικανού την ημέρα που θα πάει να ψηφίσει. Βέβαια, η υπόθεση του Ιράκ έχει δημιουργήσει μια μεγάλη πόλωση στη χώρα. Είναι η ίδια κατάσταση που είχαμε και το 1968 με το Βιετνάμ: πρόκειται για "deja vu". Η Αμερική είναι άσχημα πολωμένη εξαιτίας του Ιράκ: οι μισοί Αμερικανοί αγαπούν τον πρόεδρο Μπους και οι άλλοι μισοί δεν μπορούν καν να ακούν το όνομά του! Ωστόσο, η οικονομία βρίσκεται πραγματικά σε μια απελπιστική κατάσταση. Τα τελευταία 4 χρόνια χάθηκαν 1,6 εκατομμύριο θέσεις εργασίας, κάτι που είχε να συμβεί στην Αμερική από την εποχή του Χέρμπερτ Χούβερ. Και η βασική αιτία της κρίσης που αντιμετωπίζουμε είναι ότι η οικονομία μας στηρίζεται στην πίστωση: υποθηκεύουμε το μέλλον των παιδιών μας με τις πιστωτικές κάρτες. Γι' αυτόν τον λόγο θα έρθουν αντιμέτωποι με την πτώχευση αυτόν τον χρόνο, εξαιτίας των τραπεζικών τους δανείων, περισσότεροι Αμερικανοί από όσους θα πάρουν διαζύγιο, θα πάθουν καρκίνο και θα αποφοιτήσουν από το κολέγιο! Η ιδέα ότι η Αμερική έχει ισχυρή οικονομία δεν είναι αληθινή. Εχουμε μια οικονομία με "πήλινα πόδια". Κι αυτό σίγουρα θα παίξει τον ρόλο του στις εκλογές».

Εάν ο πρόεδρος Μπους επανεκλεγεί, μπορεί να βελτιώσει την απελπιστική αυτή κατάσταση, να κάνει κάτι καλύτερο απ' ό,τι στην πρώτη θητεία του ως πρόεδρος;

«Πιστεύω ότι πάνω-κάτω θα κάνει τα ίδια. Ισως μάλιστα η οικονομική πολιτική του, αφού ξέρει ότι δεν έχει από τον νόμο το δικαίωμα να εκλεγεί και για τρίτη φορά πρόεδρος, να είναι ακόμη πιο ακραία. Δεν θα 'χει, άλλωστε, τίποτε να χάσει...».

Πόσο έτοιμη είναι η Αμερική αλλά και οι ευρωπαϊκές χώρες να αντιμετωπίσουν το θέμα της μετανάστευσης, που πιθανόν να διογκωθεί εξαιτίας του μεγέθους και της ταχύτητας των οικονομικών αλλαγών σε παγκόσμια κλίμακα;

«Η μετανάστευση είναι τεράστιο θέμα. Η Αμερική ήταν πάντα φιλική απέναντι στους μετανάστες. Είμαστε άνετοι μαζί τους, δεν τους φοβόμαστε, άλλωστε, τώρα που μιλάμε, το κύμα της μετανάστευσης προς τις ΗΠΑ είναι από τα μεγαλύτερα που σημειώθηκαν ποτέ και παρ' όλα αυτά, δεν υπάρχει κανένα πρόβλημα. Νομίζω ότι το μεγαλύτερο πρόβλημα το αντιμετωπίζει η Ευρώπη. Θεωρητικά, η Ευρώπη δεν είναι αντίθετη στην πολυπολιτισμικότητα. Αλλα πρακτικά υπάρχει πολύς φόβος για τους μετανάστες. Υπάρχει φόβος ότι η κουλτούρα των μεταναστών θα υπερισχύσει της τοπικής κουλτούρας, υπάρχει φόβος για την αύξηση της εγκληματικότητας εξαιτίας των μεταναστών και για τη δημιουργία από αυτούς πολιτικών κινημάτων. Από την άλλη, η Ε.Ε. υποτίθεται ότι δημιουργεί ένα μοντέλο μιας πολιτικής κοινωνίας και για τον υπόλοιπο κόσμο. Οπότε, το να λες ότι έχεις μια παγκόσμια θεώρηση των πραγμάτων και μια παγκόσμια συνείδηση και ταυτόχρονα να κλειδώνεις τις πόρτες σου, δείχνει ότι μάλλον δεν έχεις ουσιαστική πίστη στο όραμα που προωθείς. Ελπίζω ότι η Ευρώπη στο μέλλον θα συνεχίσει να έχει ανοιχτές τις πόρτες της στους μετανάστες».

Σε έναν τόσο γρήγορα εξελισσόμενο κόσμο, η πολιτική απομονωτισμού που ακολουθεί η κυβέρνηση Μπους μπορεί να δημιουργήσει περαιτέρω προβλήματα στις ΗΠΑ;

«Τα τελευταία 4 χρόνια είμαστε ήδη αρκετά απομονωμένοι από τον υπόλοιπο κόσμο. Η κυβέρνηση Μπους δεν δημιούργησε μόνο πόλωση στην αμερικανική κοινωνία, αλλά ταυτόχρονα χάλασε την εικόνα της καλής θέλησης που δείξαμε απέναντι στην Ευρώπη αλλά και τον υπόλοιπο κόσμο μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο. Δυστυχώς, φοβάμαι ότι θα χρειαστεί πλέον πολύς χρόνος στο μέλλον για να αποκατασταθεί αυτή η διαταραγμένη σχέση...».

giannis@enet.gr